

KOCAELİ/ KARAMÜRSEL İLÇESİ KIRSAL YERLEŞMELERİ ÜZERİNE ANALİZLER: AVCIKÖY ÖRNEĞİ

Mehtap ÖZBAYRAKTAR

Kocaeli Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fak. Mimarlık Böl., Türkiye

mehtap.ozbayraktar@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4460-4968>

Tuğba YİNELEK

Kocaeli Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fak. Mimarlık Böl., Türkiye

tugbayinelek@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1966-5689>

ÖZ

Türkiye’de 6360 sayılı kanun ile 14 ilde Büyükşehir belediyesi kurulmuş ve sınırları yeniden çizilmiş; “köy” tüzel kişiliği kaldırılarak ilçe belediyesine “mahalle” olarak katılmıştır. Bu durumda kentin bir parçası haline gelen kırsal yerleşmelerdeki dokuların korunması, belgelenmesi ve bu yerleşmelere özel çözümler üretilmesi zorunluluğunu da gündeme getirmiştir. Kanuna göre belirtilen sorunlarla baş başa kalan yerleşimlerden biri de Kocaeli köyleridir. Çalışmanın amacı, “Avcıköy”ün kırsal mimari ve doku özelliklerini analiz etmek, sorunlarını ortaya koymak, kırsal yerleşmelere ait veri çalışmalarına katkı sağlamak ve bu yolla kırsal mimarının geleceğini tartışmaktır. Çalışma alanı olan Kocaeli Karamürsel kırsal yerleşmeleri üzerine günümüze kadar herhangi bir bilimsel çalışma yapılmamış olması, bu çalışmanın önemini bir kez daha arttırmaktadır. Çalışma kapsamında alan ile ilgili literatür araştırması ve alan çalışması; köyün doku karakteristiklerinin incelenmesi için ise işlev, kullanım durumu ve kat adedi analizleri yapılmıştır. Alanda köy halkı ile yapılan yüz yüze görüşmeler Avcıköy’de işsizlik sorunu, ısınma problemleri, su kesintileri, sağlık ocağı ve köy okulunun olmamasının köydeki genç nüfusun göç etmesine neden olduğunu ve köy nüfusunun giderek yaşlandığını ortaya koymuştur. Alandaki problemlerle birlikte köy halkı tarımdan giderek uzaklaşmakta, kırsal konutlar köy halkının ihtiyaçlarını karşılamadığı için terk edilmekte; bitişik parsellerde yeni betonarme konutlar yapmaktadır. Analizler kırsal konut özelliğini taşıyan konut sayısının da giderek azaldığını göstermiştir. Mevcut kırsal konut analizleri Avcıköy’de tek bir konut tipolojisinden bahsedilemeyeceğini ortaya çıkarmıştır. Yine de en çok rastlanılan kırsal konutlara göre bir sonuca varılabilmektedir. Özgün dokusunu koruyan konutların çoğunluğu sokağa dayalı yerleşime sahip, sokak ile herhangi bir elemanla ayrılmamıştır. Komşu parselde ise bazen taş duvar bazen de herhangi bir sınır elemanı ile ayrılmamış konutlara rastlanmıştır. Yerleşimde en çok karşılaşılan kırsal konutlar “zemin + 1 kat ”tan oluşmaktadır. En yoğun olarak ahşap karkas + kerpiç dolgu tekniği kullanılmıştır. Yapı malzemesi ise ahşap + kerpiç tir. Çatı tipleri kırma ve beşik çatıdır. Çalışma bir kez daha göstermiştir ki, kırsal konutların ve yaşantısının sürdürülebilirliği, köydeki üretimin ve tarımın sürdürülebilirliğine bağlıdır. Ayrıca köyün mevcut potansiyellerinin kullanılması ile odak noktası olması, köy koşullarına uygun, alanın sorunlarına özel yasal düzenlemelerin mutlaka çıkarılması ve bu çalışmanın Kocaeli’nin diğer ilçelerini kapsayacak şekilde genişletilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Köy Yerleşmesi, Kırsal Köy konutu, Mekân analizi, Karamürsel, Avcıköy.

ANALYSIS ON RURAL SETTLEMENTS IN KOCAELİ / KARAMÜRSEL: THE CASE OF AVCIKÖY

ABSTRACT

In Turkey with Law No. 6360 was established 14 metropolitan municipality and its borders have been redrawn; The “village” legal entity was abolished and these villages joined the district municipality as a “neighborhood. In this case, the necessity of preserving, documenting, producing for the rural settlements, which became a part of the city, and produce special solutions for these settlements was brought to the agenda. According to this law, one of the settlements that are left alone with these problems mentioned is Kocaeli villages. The purpose of this study is to analyze the rural architectural and pattern characteristics of Avci köy, to identify the problems of the village, to contribute to data studies about rural settlements and thereby to discuss the future of rural architecture. The fact that no scientific studies have been conducted on Kocaeli/ Karamürsel rural settlements once again, which is the study area, has increased the importance of this study. Within the scope of the study, literature research and field study related to the field; to examine the pattern characteristics of the village, function, usage status and the number of the floor were analyzed. Face-to-face interviews with the villagers in the area revealed that the unemployment problem, heating problems, water shortages, lack of health centers and village schools in Avci köy caused the young population to migrate and the village population is getting older. With these problems in the area, the village people are gradually getting away from agriculture. Rural houses are being abandoned because they do not meet the needs of the village people and new concrete houses are being built in the adjacent parcels. Analyzes have shown that the number of rural housing properties is decreasing gradually. As a result of the field research, it was made clear that there is no single house typology in the village. Nevertheless, a conclusion can be reached according to the most common rural houses. The majority of the houses that retain their original texture have a street-adjacent layout and are not separated from the street by any elements. With Neighboring parcels were found in houses that were not separated by stone walls and sometimes by any border elements. The most common rural houses in the settlement are “ground + first floor. Adobe filled timber structural system was used most intensively. The building material is wood + adobe. Roof types are gable roof and hipped roof. This study once again has shown that the sustainability of village houses and lifestyles depends on the sustainability of agriculture and production in villages. This study suggests that the present potentials of the village should be used, legal regulations specific and suitable to the problems and conditions of the village should be introduced. it is recommended that this study be extended to other districts of Kocaeli.

Keywords: Rural Village Settlement, Rural Village House, Space Anaysis, Karamürsel, Avci köy.

GİRİŞ

Geleneksel köy yerleşimleri, tarımsal üretimin yerel ekonomiye hâkim olduğu kırsal yerleşimlerin bir parçası (Urry, 2015: 123); mimarlık kültürünün önemli bir bileşeni (Eres, 2016: 8); geleneksel bilgi ve beceri ürünü kır yapılarından oluşan (Başoğlan Avşar, 2016:14); “konutları ve diğer yapıları ile geleneksel yaşantıyı yansıtan yerleşimler” (Keleş, 1998: 93) olarak tanımlanmaktadır. Avrupa’da köy yerleşimlerinin farkına varılması ve korunması gerekliliği, 18. Yüzyıl sonunda endüstri devrimi sürecinde kırsal nüfusun kente göçü ve ziraat tekniklerindeki gelişmelerle kır ve kent yaşamındaki değişimler sonucu oluşmuştur. Türkiye’de ise “kırsal mimari miras” üzerine, 1989’da imzalanan Avrupa mimari mirasının korunması sözleşmesi (3 Ekim 1985) ile düşünölmeye başlanmıştır (Eres, 2013). Ancak, bu kadar zengin bilgi birikimine sahip ve “kırsal mimari miras” olarak adlandırılan köyler çeşitli sebeplerle giderek yok olmaktadır. Tarımda makineleşme; miras nedeni ile tarım arazilerinin bölünmesi, şehirlerin iş, eğitim ve sağlık açılarından daha gelişmiş olması, özellikle 1950’den sonra kırdan kente göçü arttırmıştır (Yılmaz, 2015). İkinci dünya savaşı sonrasında köye traktörün girmesi; 1980 sonrasındaki ekonomik gelişmeler, yapı malzemelerine kolay ulaşım köylerde

toplumsal, ekonomik (1980 sonrası tarım ve hayvancılık sorunları nedeni ile köylerdeki üretimin azalması ve nüfusun yaşlanması), mimari çevreye yönelik sorunlar ile (köye giren traktör ve otomobile dolaşım için geniş ve doğrusal yolların gerekmesi, köyde çekirdek aile için tasarlanmış mekan istekleri), teknik uygulama sorunlarını (geleneksel köy evi için taş, ahşap, kerpiç gibi yapı malzemelerinin bulunmasının kolay olmaması, inşaat ustalarının yetişmemesi) beraberinde getirmiştir. Bunların yanı sıra köy koşullarına uygun ve bu alanların sorunlarına göre özelleşmiş yasal düzenlemelerin olmaması da ayrı bir sorun oluşturmaktadır (Eres, 2016: 239-243). Bütün bunlara ek olarak 12.11.2012 tarihinde kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihli resmî gazetede yayınlanan 6360 sayılı kanun (Ondört İlde Büyükşehir Belediyesi, 2012) ile 14 ilde Büyükşehir belediyesi kurulmuş ve sınırları yeniden çizilmiş; “köy” tüzel kişiliği kaldırılarak ilçe belediyesine “mahalle” olarak katılmıştır. Bu durumda kentin bir parçası haline gelen kırsal yerleşmelerdeki dokuların korunması, acilen belgelenmesi ve bu yerleşmelere özel çözümler üretilmesi zorunluluğunu da gündeme getirmiştir. Literatürde Türkiye’deki kırsal yerleşmeler konusunda bilimsel olarak üretilen kitaplar, makaleler ve tezlerin yetersiz olması, konunun önemini bir kez daha arttırmaktadır. Kanuna göre belirtilen sorunlarla baş başa kalan yerleşimlerden biri de Kocaeli köyleridir. Kocaeli Gölcük ilçesine bağlı Saraylı köyünün sorunlarının tespit edilerek, mevcut geleneksel dokusunun korunması üzerine “Gölcük-Saraylı Köyü Sit Koruma Projesi: Fiziksel Düzenleme İçin Ön Koşul ve İlkelerin Araştırılması” adlı tez Kocaeli kırsal yerleşimleri üzerine çalışılan tek doktora tezidir (Usanmaz, 2007). Sergün’ün (1986), Kocaeli’nin genelindeki kırsal yerleşmelerin sorunlarını ve kırsal hayatının genel özelliklerini tespit ettiği “Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme” ve Köksal’ın (2013) Gölcük’ün mahalle ve köylerindeki mimari mirası araştırdığı “Gölcük Mimari Miras” kitapları ise “bilimsel araştırma kitapları” olarak literatürdeki yerlerini almıştır. Ayrıca Kocaeli’li araştırmacı-yazar Galitekin (1998), Gölcük Örcün köyü ve bu köyde bulunan Baba Sultan zaviyesi üzerine bir araştırma kitabı yazmıştır. Kahvecioğlu (2002, 2009), Gölcük Saraylı ve Örcün köylerinin geleneksel mimari dokusu ve sorunlarını ele almış, köylerin sürekliliği için öneriler geliştirmiştir (Tablo 1). Kocaeli kırsal yerleşmeleri ile ilgili yukarıda belirtilen araştırmalar yetersiz olmakla birlikte, sadece Gölcük ilçesi üzerine yoğunlaşmış; Kocaeli’nin diğer ilçelerine ait (Başiskele, Çayırova, Darıca, Derince, Dilovası, Gebze, İzmit, Körfez, Kandıra, Karamürsel, Kartepe) kırsal yerleşimler üzerine bilimsel çalışmalar yapılmamıştır. Bu kapsamda çalışmanın amacı 6360 sayılı kanun kapsamında köy statüsünü kaybeden Kocaeli ili Karamürsel ilçesine bağlı “Avcıköy” ün geleneksel mimari ve doku özelliklerini analiz etmek, sorunlarını ortaya koymak, kırsal yerleşmelere ait veri çalışmalarına katkı sağlamak ve bu yolla kırsal mimarinin geleceğini tartışmaktır. Avcıköy her ne kadar mahalle statüsüne geçmiş olsa da hala kırsal yerleşim özelliklerini sürdürmekte olup, daha önce alan üzerinde bir doku analizi yapılmamış olması sebepleri ile daha sonra aynı çevrede yapılacak daha kapsamlı araştırma için örnek inceleme alanı olarak seçilmiştir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Yapılan literatür çalışmaları sonucunda, alan çalışmasında yerleşme analizi için TÜBA- TÜKSEK kırsal mimarlık yerleşme envanter fişi (Akın vd., 2003: 53-72) ile Eminağaoğlu (2004: 74) “Kırsal yerleşmelerde dış mekan organizasyonu, ilgili politikalar ve değerlendirmeler” doktora tezi analiz tablolarından; yapı analizinde yine TÜBA- TÜKSEK kırsal mimarlık yapı envanter fişi (Akın vd., 2003: 53-72), Bayram (2012) “Ege’de kırsal mimari araştırmaları (Manisa- Kayacık Örneği) yüksek lisans tezi ve Erdoğan vd. (2011: 12-39) tarafından hazırlanan “Tarihi İzmit Kent Merkezi Geleneksel Konutları” kitabındaki analizlerden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında alan ile ilgili literatür araştırması ve alan çalışması; köyün doku karakteristiklerinin incelenmesi için ise işlev, kullanım durumu ve kat adedi analizleri yapılmıştır. Bütün bilgiler Kocaeli Büyükşehir Belediyesinden elde edilen 1/1000 ölçekli imar planı üzerine yerleştirilmiştir. Köyde yapılan alan çalışması sırasında tespit edilen ve özgün niteliklerini nispeten de olsa koruyan 23 kırsal konutun mimari özellikleri (Yapı parsel ilişkisi, sağlamlık durumu, kullanıcı durumu, sokak sınırları, evin komşu parsellerle sınırları kat adedi, yapım tekniği, yapı malzemesi, örtü türü, cephe özellikleri, ek mekanlar) oluşturulan envanter fişlerine işlenmiştir. Aynı çalışma kapsamında köydeki sorunların belirlenebilmesi için ise köylü ile yüz yüze görüşülmüş ve yerinde tespit yapılmıştır. Alan çalışmaları, fotoğraflarla belgelenmiştir.

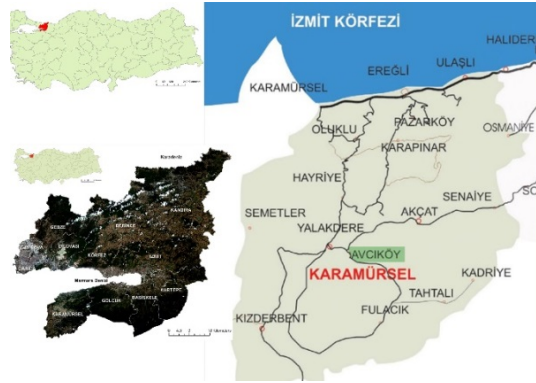
KOCAELİ/ KARAMÜRSEL İLÇESİ KIRSAL YERLEŞMELERİ- AVCIKÖY ÖRNEĞİ

Karamürsel; coğrafi konumu, kara ve deniz ulaşımı imkanları ile ilkçağlardan beri önemli bir ticaret merkezi olan (İller Bankası, 1970: 8; Erdoğan vd., 2011: 12-13) Kocaeli ilinin 12 ilçesinden (İzmit, Başiskele, Çayırova, Darıca, Derince, Dilovası, Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel, Kartepe, Körfez) biridir (Resim 1). Karamürsel’de 2012 öncesinde yedi mahalle (Tabakhane, İsmailağa, Camiatik, Hacıömerağa, Sarıkum, Hacımehmet, Kayacık) (Özdemir, 2012: 253) ve 20 köy (Akçat, Akpınar/ Nusretiye), Avcı/ Merdigöz), Çamçukur, Çamdibi, Dereköy, Ereğli/ Güzel kıyı, Fulacık, Hayriye/ Karaova, İhsaniye, İnebeyli, Kadriye, Karaahmetli, Karapınar, Kızderbent, Oluklu, Osmaniye, Pazar, Safiye, Semetler, Senaiye/ Başkiraz, Suludere, Tahtalı, Tepe, Yalakdere) (Özdemir, 2012: 337- 356) bulunmaktayken; 6 Aralık 2012 tarihli 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ile belirtilen bütün köyler Karamürsel ilinin bir mahallesi (27 mahalle) durumuna gelmişlerdir. Karamürsel’in en eski köyleri Akçat, Avcıköy (Merdigöz), Çamdibi, Dereköy, Ereğli (Güzelkıyı), Karaahmetli, Pazar köyleridir.

Tablo 1. Kocaeli Kırsal Yerleşmeleri Üzerine Yapılan Çalışmalar.

Çalışmanın türü	Kaynak Adı	Çalışmanın Amacı	Sonuçlar
Tez	Usanmaz, Berna (2007). Göletük-Saraylı Köyü Sit Koruma Projesi: Fiziksel Düzenleme İçin Ön Koşul Ve İlkelerinin Araştırılması	Hızla yok olan tarihsel yerleşimlerin korunmasına örnek oluşturması amacı ile Kocaeli/ Göletük Saraylı köyünün kentsel koruma bağlamında değerlendirilmesi	Saraylı köy mimarisinin genel özelliklerinin tespiti; köyde 1999 depremi sonrasında hızlı nüfus artışı ile beraberinde getirdiği sorunlara yönelik çözüm önerileri; Sit koruma projesine temel oluşturacak ön koşul ve ilkeler
Bilimsel Araştırma Kitabı	Sergün, Ümit, (1986). Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları N. 3370.	Kocaeli yarımadasındaki kır yerleşmelerin ve kırsal hayatın genel özelliklerinin tespiti	Kır nüfusunun azalması, az nüfuslu kırsal yerleşmelerin yakınlarında eski yerleşmelerden farklı özelliklere sahip yeni yerleşim alanlarının kurulması, eski kır yerleşmelerinin büyük ölçüde özelliklerini korumuş olmasına rağmen yeni kurulan yerleşmelerin eski yerleşim alanlarını olumsuz etkilemesi, kentsel gelişme alanındaki köylerin kentsel alana dahil olması ile tarım alanlarının konut alanlarına dönüşmesi
Araştırma Kitabı	Köksal, Gül, (2013). Göletük Mimari Miras. İzmit: Göletük Belediyesi, Göletük Vizyon 2023 Kültür Vizyon Serisi	Göletük mimari miras envanterini oluşturmak; yerel halk, yerel yönetim, ilgili kurumlar ve üniversite için bu mirası görünür kılmak ve farkındalığını arttırmak; analitik çalışmalar yapmak, koruma sorunlarını tespit etmek, sorunlara yönelik tüm paydaşlar ile çözüm önerileri üretmek.	Göletük’e bağlı iki bucak, 20 köy ve 30 mahalledeki yapılar arasındaki geleneksel sistemle inşa edilmiş yapı (490 adet), bunların hasar durumları (hasarlı geleneksel konut: 137 adet; Orta ve iyi durumda geleneksel konut: 352 adet) ile mimari miras niteliğindeki diğer yapıların (mezarlık cami türbe (6 adet), hamam ılıca (3 adet) değirmen (2 adet), çeşme (5 adet), çınar ağacı (7 adet), arkeolojik kalıntı (2 adet), kervansaray (1 adet) tespiti
Bildiri	Galitekin, Ahmet Nezi, (1998). Göletük Örcün Köyü Ve Baba Sultan Zaviyesi.	Örcün köyünün tarihi, vakıfları, maddi kültür mirası olan eserlerinin tespiti; Baba Sultan Zaviyesinin tarihinin araştırılması	Hızlı kentleşme sonucu Saraylı Örcün köylerinin kırsal kimliklerini kaybetmesi, meyve bahçeleri ve tarım arazilerinin bina parsellerine dönüştürülmesi, bu durumun köydeki sosyo- ekonomik durumu etkilemesi.
Makale	Kahvecioğlu, Hüseyin, (2002). Traditional Environments And Rapid Change: Case Of Örcün And Saraylı.	Kocaeli Göletük ilçesi Örcün ve Saraylı köylerinde, uyum ve süreklilik üzerinden geleneksel yerleşimlerdeki önemli değişiklikler başa çıkmanın yollarını tartışmak.	Köylerdeki değişim ve dönüşümün yok ettiği geleneksel mimarinin içinde barındırdığı mimari bilginin yeni analizlerle keşfedilmesi ve ileriye dönük çıkarımlar yapılması önerisi

Alan çalışmasına konu olan Kocaeli Karamürsel ilçesine bağlı Avcıköy (Merdegöz- Mürdegöz- Merdegöz), Karamürsel ilçe merkezine 18 km, merkez ilçe İzmit'e 54 km uzaklıktadır. (Resim 1, Resim 2). Köylerle birlikte ilçe sınırları içinde bulunan maki topluluğu (Samanlı dağlarının kuzeyinde 200-250 m'de, vadi içinde ise 500- 600 m'de) kocayemiş, defne ve pırlan meşesi ağaçlarından oluşmaktadır. Baltalık ormanların çoğunluğunu meşe ağaçları; diğerlerini ise kayın, gürgen, maki türü ağaççıklar, yeni ekilen çam ve benzeri ağaçlar meydana getirmektedir (Karamürsel Belediyesi 2015 - 2019 Stratejik Planı: 16). Köyün güneydoğusundan Akçat deresi geçmektedir. Köye 1965- 1966 yılında su, 1973 yılında elektrik ulaştırılmıştır. Köy halkı tarım ve hayvancılıkla geçinmekte olup, 7365 dekar tarım arazisine sahiptir. Geçmiş yıllarda Marmara bölgesinin en kaliteli tütünleri köyde yetiştirilmesine karşın, günümüzde tütün ekimi yapılmamaktadır. Buğday, ayçiçeği, üzüm ve şeftali yetiştirilmektedir. İlçe tarım müdürlüğünce hayvan ıslah çalışmaları yapılmaktadır (Özdemir, 2012: 340). Köyde hala geleneksel yaşam devam etmektedir ve dağ köyü olması nedeni ile ekonomik gelişimi zayıftır. Bu yüzden Karamürsel'in en fazla göç veren köylerinden biridir (Karamürsel Avcı Köyü, 2015) (Resim 3: 1965-771 kişi/ 2016-241 kişi). Avcıköy'ün nüfusu gün geçtikçe azalmakta ve köy nüfusu giderek yaşanmaktadır. Bunun başlıca sebepleri köyde bulunan imkanların köy halkına yetmemesidir (okul, sağlık birimi, postane gibi devlete ait kurumların olmayışı).

Resim 1. Avcıköy'ün (Merdegöz- Mürdegöz- Merdegöz) Karamürsel Haritası İçindeki Konumu (Karamürsel Haritası Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Arşivi, 2018).

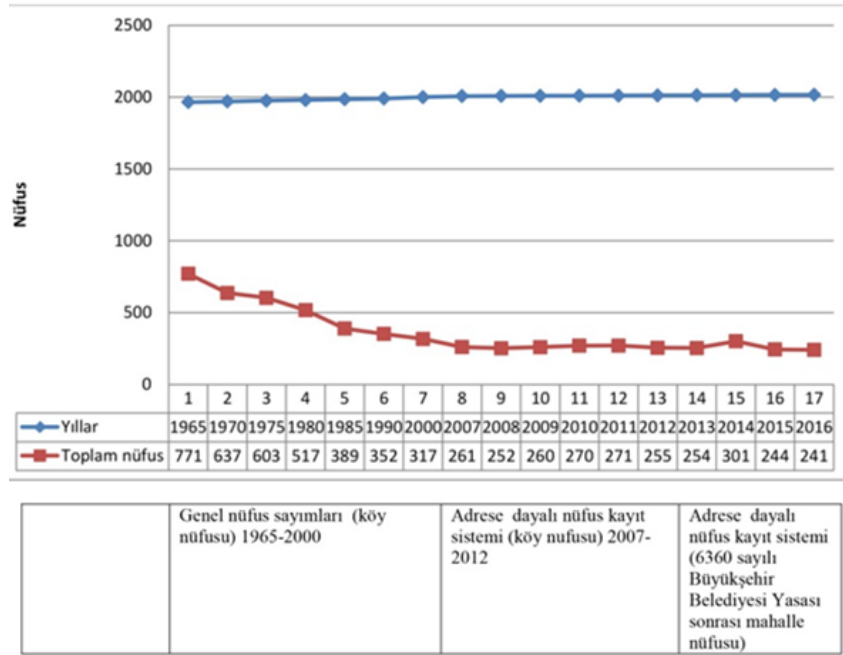

Resim 2. Avcıköy'ün Genel Görünümü (Avcıköy, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Şehir Rehberi, 2019).

Karamürsel'de bulunan 17 yürüyüş parkurundan altısı (Akçat- Avcıköy, Senaiye/Başkiraz – Avcıdere- Avcıköy, Akçat-Dağtarla-Avcıköy, Kadriye-Avcıköy, Tahtalıköyü-Avcıköy, Fulacık-Avcıköy) Avcıköy'den geçmektedir (Kocaeli Doğa Yürüyüş Parkurları, 2008). Hane sayısı 96'dır. Yerleşim alanı tek ev ve eklentilerinden oluşan köy niteliğindedir. Avcıköy'e en yakın köyler sırası ile İhsaniye, Hayriye, Fulacık, Çamdibi, Akçat'tır. En uzak köy ise Yalakderedir (Avcıköy Köyü, 2018).

Avcıköy’de köy evleri yanı sıra bir cami, bir muhtarlık binası, bir bakkal, köy çeşmeleri, köy fırınları ve tarım kooperatifi (Tablo 2) mevcuttur.

Köyün ismi kaynaklarda Merdigöz (Özdemir, 2012), Mürdegöz, Merdegöz (Kaya ve Gecili, 2016) olarak geçmektedir. Köy çeşmesi duvarında Avcıköy’ün (Merdegöz/ Merdigöz) bir Ermeni köyü olduğu, Lozan anlaşmasından sonra 1924 yılında Yunanistan’ın Drama kenti Sariç köyünden gelen 150 hane ile Malgarita köyünden gelen 150 hanenin bu köye yerleştirildiği belirtilmektedir (Resim 4). Köyün ismi daha sonra değiştirilmiş ve “Avcıköy” adını almıştır. 19. Yüzyıl defterlerine göre tarım geliri en düşük köy Avcıköy’dür. O dönemde köyün tamamı da çiftçilikle uğraşmakta; tahıl ürünü yetiştirme konusunda İnebeyli’den sonra ikinci sırada yer almakta ve 29 dönüm bağ ve bahçesi bulunmaktadır. Ayrıca köy armut üretilen iki köyden biridir. O dönemde köyün hane sayısı 24, Müslüman nüfus ise 120 olarak geçmektedir (Kaya ve Gecili, 2016).

Resim 3. Avcıköy’ün Nüfusu (1965- 2016) (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018).

Tablo 2. Avcıköy’de Köy Evleri Dışındaki Yapılar.

Avcıköy Camii		Avcıköy Muhtarlık Binası
 Rekonstrüksiyon Sonrası, 21 Şubat 2018 (betonarme)	 1960’lar (Avcıköy Köy Muhtarlığı Arşivi)	 21 Şubat 2018 (betonarme)
Köy Bakkalı	Köy Fırını	Tarım Kooperatifi
 21 Şubat 2018 (betonarme)	 4 Mart 2018 (ahşap üst örtü)	 21 Şubat 2018 (betonarme)
Köy Çeşmeleri		
 4 Mart, 2018		

Resim 4. Avcıköy Köy Meydanındaki Çeşme Üzerinde Avcıköy Tarihi (17 Aralık 2017).

AVCIKÖY KIRSAL YERLEŞMESİ ÜZERİNE ANALİZLER

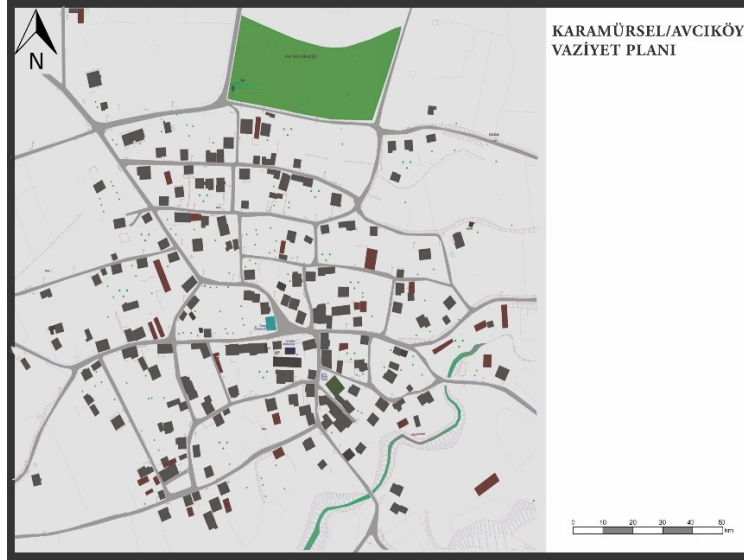
Avcıköy alan çalışması üç aşamada yapılmıştır: 1. Avcıköy doku karakteristiklerinin belirlenmesi: İşlev, kullanım durumu, kat adedi analizleri, 2. Kırsal mimari özelliklerin belirlenmesi için “özgün kırsal mimari” karakterini koruyan konutlar üzerinden envanter çalışması (23 envanter fişi), 3.

Avcıköy kırsal konut sahipleri ile yüz yüze görüşme ve yerinde tespit üzerinden köy sorunlarının belirlenmesi.

Avcıköy Doku Karakteristikleri

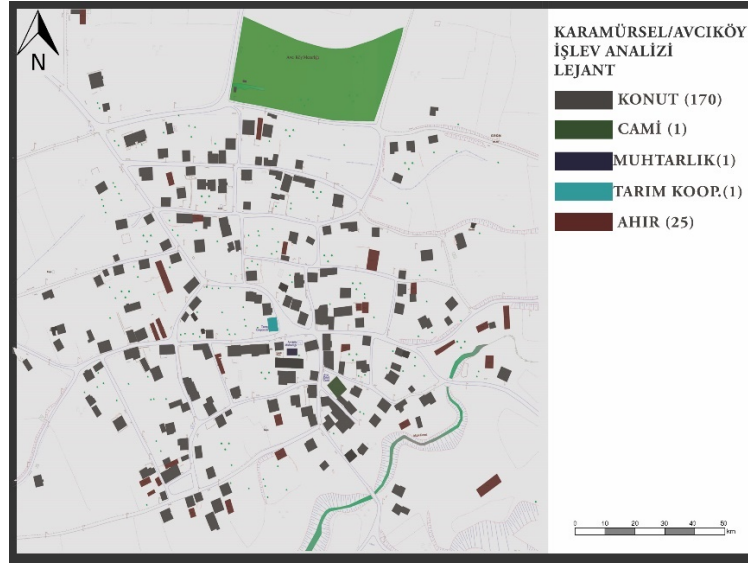
Köyün genel doku karakteristiklerinin incelenmesi için işlev, kullanım durumu ve kat adedi analizleri yapılmıştır. Bu veriler alan çalışmaları sırasında elde edilmiş ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi arşivinden elde edilen 1/1000 ölçekli imar planı üzerine aktarılmıştır. Vaziyet planında bütün yollar ve yapılar bu harita üzerine işlenmiştir (Resim 5). Köyde 170 konut, bir cami, bir muhtarlık, bir tarım kredi kooperatifi ile 25 ahır yapısı tespit edilmiştir (Resim 6). 127 betonarme konut ve 43 kırsal köy konutu mevcuttur. Bu konutların dokuzu kullanılmamakta olup âtil durumdadır (Resim 7). Köyde tek katlı (% 56-112 bina), iki katlı (% 42- 84 bina) ve üç katlı (%1- 2 bina) yapılara rastlanmıştır (Resim 8).

Ayrıca yerleşimde Muhtarlık ve tarım kredi kooperatifi gibi sosyal öğeler içeren ve köy halkının toplanma mekânı olan bir köy meydanı bulunmaktadır (Resim 9). Köy geniş sokaklara sahiptir (Resim 10). Köye ait eski fotoğraflarda görülen, ancak günümüzde var olmayan ilkokul binası, öğretmenevi, spor kulübü ve köy odasının varlığı geçmişte köyün ne kadar gelişmiş olduğunu da göstermektedir (Resim 11).

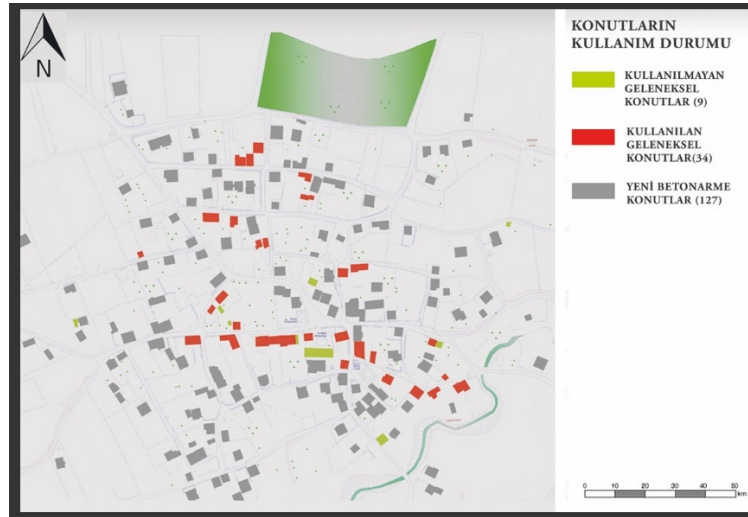

Resim 5. Avcıköy Vaziyet Planı.

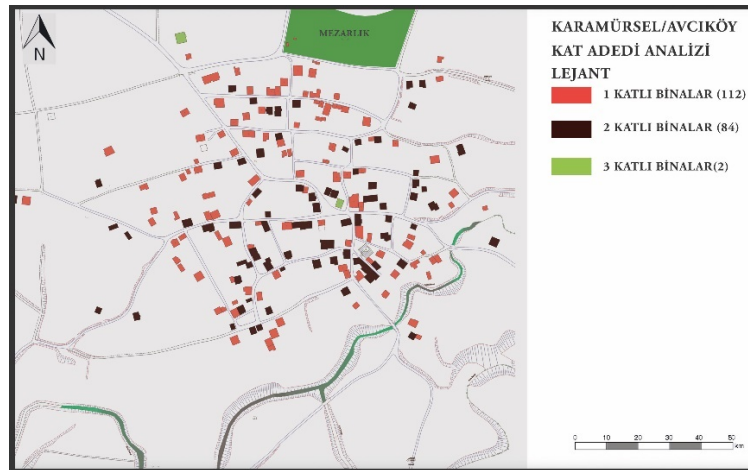

Resim 6. Avcıköy İşlev Analizi.

Resim 7. Avcıköy Konutlarının Kullanım Durumu Analizi.

Resim 8. Avcıköy Kat Adedi Analizi.

17 Aralık 2018

1960'lar (Avcıköy Köy Muhtarlığı Arşivi)

Resim 9. Avcıköy Köy Meydanı.

Resim 10. Avcıköy Sokakları, 14 Şubat 2018.

İlkokul

Öğretmenevi

Spor Kulübü ve Köy Odası

Resim 11. Günümüzde Avcıköy’de Mevcut Olmayan Yapılar (Avcıköy Köy Muhtarlığı Arşivi, 2018)

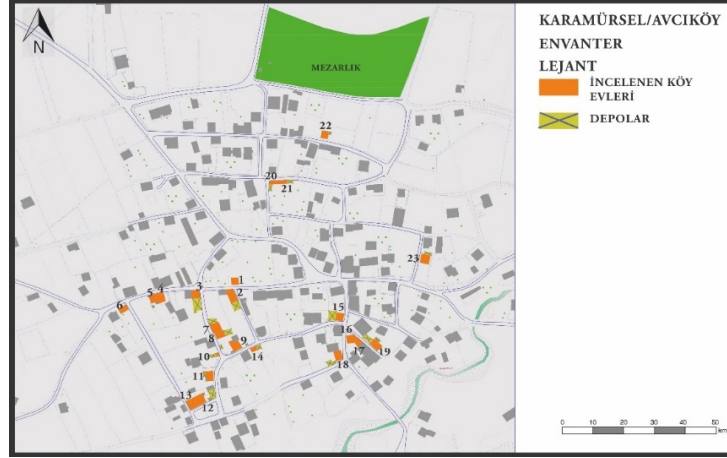
Avcıköy Kırsal Mimarisi

Avcıköy nüfus istatistiklerinden de görüldüğü gibi (Resim 3), köydeki yaşam standartlarının güçlüğü, geçim sıkıntısı köyde göçü hızlandırmış; tarıma dayalı ekonominin giderek azalması kırsal konutların kullanılmamasına, tek edilmesine ve harap olmasına neden olmuştur. Avcıköy kırsal yerleşmesindeki mimari özelliklerinin belirlenmesi için yapılan çalışmada, köyde “özgün kırsal mimari” karakterini nispeten de olsa koruyan ancak 23 konut tespit edilebilmiş (Resim 12) (Tablo 3), bu konutlarla ilgili envanter fişleri (Akın vd., 2003; Eminağaoğlu, 2004; Bayram, 2012; Erdoğan vd., 2011) doldurulmuştur (Yapı parsel ilişkisi, sağlık durumu, kullanıcı durumu, sokak sınırları, evin komşu parsellerle sınırları kat adedi, yapım tekniği, yapı malzemesi, örtü türü, cephe özellikleri, ek mekanlar). Elde edilen sonuçlar üç başlık altında değerlendirilmiştir: 1.Kırsal konutun çevresi ile ilişkisi (Yapı- parsel ilişkisi, sokak sınırları, evin komşu parsellerle sınırları) 2. Konutların genel özellikleri (Kat adedi, ek mekanlar) 3. Yapısal özellikler (Yapım tekniği, yapı malzemesi) 4. Cephe özellikleri (örtü türü, pencere ve kapı tipi, balkon, çıkma üstü balkon, eli bögüründe, demir balkon korkuluğu, demir pencere parmaklığı, ahşap balkon korkuluğu, ahşap kepenk, ahşap pencere kafesi, balkon üstü çatı, tuğla baca).

İncelenen konutların çoğunluğu (%65- 15 konut) özgün işlevlerini sürdürürken, diğerleri (%35- 8 konut) terk edilmiştir ve kullanılmamaktadır. Sağlık durumlarına bakıldığında çoğunlukla “orta”

(%44- 10 konut) ve “kötü” (%30 – 7 konut) düzeyde oldukları, ancak yine de kullanılmaya devam edildikleri anlaşılmıştır (Tablo 4).

Resim 12. Avçıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların İmar Planındaki Konumları.

Tablo 3. Avçıköy ‘de Envanter Fişi Doldurulan Kırsal Konutlar.

			
Av_1 Kapı No: 98	Av_2 Kapı No: 236	Av_3 Kapı No: 278	Av_4 Kapı No: 282
			
Av_5 Kapı No: 283	Av_6 Kapı No: 284	Av_7 Kapı No: 238	Av_8 Kapı No: 240
			
Av_9 Kapı No: 242	Av_10 Kapı No: 206	Av_11 Kapı No: 269	Av_12 Kapı No: 266
			
Av_13 Kapı No: 261	Av_14 Kapı No: 245	Av_15 Kapı No: 217	Av_16 Kapı No: 189
			
Av_17 Kapı No: -	Av_18 Kapı No: 210	Av_19 Kapı No: 185	Av_20 Kapı No: 94
			
Av_21 Kapı No: 93	Av_22 Kapı No: 15	Av_23 Kapı No: 165	

Tablo 4. Avcıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların Sağlık Durumu Analizi.

Sağlamlık durumu	Konut sayısı	%
İyi	5	%22
Orta	10	%44
Kötü	7	%30
Yıkık	1	%4
Toplam	23	100

- *Kırsal konutun çevresi ile ilişkisi (yapı- parsel ilişkisi, sokak sınırları, evin komşu parsellerle sınırları)*

İncelenen konutların çoğu sokağa dayalı (%91- 21 konut), geri kalanı tek yan sınıra dayalı yerleştirilmiştir (%9- 2 konut). Çoğunluğunun sokak sınırları yoktur (%61- 14 konut). Komşu parsel sınırları çoğunlukla çitle (%40- 9 konut) ayrılırken; herhangi bir sınır elemanı ile ayrılmamış parseller de tespit edilmiştir (%22- 5 konut) (Tablo 5).

Tablo 5. Avcıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların Çevresi ile İlişkisi Analizi.

Sokak ile ev arasında sınır elemanı	Konut sayısı	%	Komşu parsellerle sınırları	Konut sayısı	%
Yok	14	%61	Yan parselden çitle ayrılmış	9	%40
Çit ile	6	%26	Taş duvar	3	%13
Taş duvarla sokaktan	2	%9	Bina komşu parsel sınırları oluşturmuş	1	%4
Sokaktan yarım duvar+ üstü çit ile ayrılmış	1	%4	Duvar+ çit	2	%9
			Tuğla duvar	1	%4
			Sınır elemanı yok	5	%22
			Bahçesi yok	1	%4
			Tespit edilemedi.	1	%4
Toplam	23	100	Toplam	23	100

- *Konutların genel özellikleri (kat adedi, ek mekanlar)*

Köyde tek ev ve eklentilerinden (ahır ve depo) oluşan yerleşim görülmektedir. Konut yapıları ekip-biçme alanlarının içinde yerleştirilmiştir. Konutlar yoğun olarak zemin+1 kattan oluşmaktadır (%70- 16 konut). Köydeki ek binalar; ahır ve “aynalık” (Yöresel dilde eskiden tütün depolamak için kullanılan yer) (S. Gürel ile kişisel iletişim, 14 Şubat 2018) olarak belirtilen “eski tütün depoları”dır. “Aynalık” lar günümüzde “kümes, odunluk ve/ veya garaj” olarak kullanılmaktadır. Yoğun olarak geleneksel konuta bitişik ve tek katlı (%31- 7 aynalık), tek katlı ve ayrı olarak yerleştirilmiştir (%22- 5 aynalık). Ayrıca ana bina ile aynı avluyu paylaşmaktadırlar (Tablo 6).

Tablo 6 Avcıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların Katsayılarına Göre Analizi.

Konut kat adedi	Konut sayısı	%	Aynalık kat adedi	Aynalık kat sayısı	%
Zemin kat	6	%70	Binaya bitişik+ tek katlı	7	%31
Zemin+ 1 kat	16	%26	Binadan ayrı+ tek katlı	5	%22
Zemin+ 1 kat+ çatı katı	1	%4	Yok	9	%39
			Binaya bitişik+ üst örtü	1	%4
			Sonradan eklenmiş tuğla	1	%4
Toplam	23	100	Toplam	23	100

- *Yapısal özellikler (yapım tekniği, yapı malzemesi)*

En yoğun olarak kullanılan yapım tekniği ahşap karkas+ kerpiç dolgudur (%52- 12 konut), yapı malzemesi ise ahşap+ kerpiçtir (%52- 12 konut) (Tablo 7).

Tablo 7. Avcıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların Yapım Tekniği ve Yapı Malzemesine Göre Analizi.

Yapım tekniği	Konut sayısı	%	Yapı malzemesi	Konut sayısı	%
Ahşap karkas+ taş dolgu	3	%13	Ahşap+ taş	3	%13
Ahşap karkas+ kerpiç dolgu	12	%52	Ahşap+kerpiç	12	%52
ahşap karkas+ tuğla dolgu	1	%4	Ahşap+ tuğla	1	%4
Ahşap karkas+ taş dolgu	3	%13	Ahşap+ tuğla + taş	3	%13
Ahşap karkas+ kerpiç dolgu			Ahşap+ kerpiç		
Tespit edilemedi	4	%18	Tespit edilemeyen	4	%18
Toplam	23	100	Toplam	23	100

- *Cephe özellikleri*

İncelenen konutların genel olarak belirgin cephe özellikleri yoktur (%57- 13 konut). Ancak bazı konutlarda tek katlı çıkma ve eli böğründe (%4- 1 konut), eli böğründe (%4 – 1 konut) ve kapı üstünde sundurma’ ya (%22- 5 konut) (Tablo 8- Tablo 9) rastlanmıştır. Örtü tipleri kırma çatı (%52- 12 konut) ve beşik çatıdır (%48-11 konut) (Tablo 8). Sokaktan girişi olan kırsal konutlarda ahşap tek kanatlı sundurmalı, ahşap tek kanatlı sundurmasız, ahşap tek kanatlı üzeri camlı, ahşap çift kanatlı, ahşap çift kanatlı -üzeri camlı, ahşap çift kanatlı- üzeri camlı ve sundurmalı kapılar bulunmaktadır. Avludan girişi olan kırsal konutların avlu kapıları ise “ahşap çift kanatlı ve üzeri korunaklı”dır (Tablo 10). Konutlarda kullanılan pencereler ise çeşitlidir (Tablo 11).

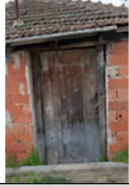

Tablo 8. Avcıköy’de Envanter Çalışması Yapılan Kırsal Konutların Cephe Özellikleri Ve Çatı Örtüsü Analizi.

Yapım tekniği	Konut sayısı	%	Yapı malzemesi	Konut sayısı	%
Ahşap karkas+ taş dolgu	3	%13	Ahşap+ taş	3	%13
Ahşap karkas+ kerpiç dolgu	12	%52	Ahşap+kerpiç	12	%52
ahşap karkas+ tuğla dolgu	1	%4	Ahşap+ tuğla	1	
Ahşap karkas+ taş dolgu	3	%13	Ahşap+ tuğla + taş	3	%13
Ahşap karkas+ kerpiç dolgu			Ahşap+ kerpiç		
Tespit edilemedi	4	%18	Tespit edilemeyen	4	%18
Toplam	23	100	Toplam	23	100

Tablo 9. Cephesinde “Sundurma” Bulunan Avcıköy Kırsal Konut Örnekleri

		
Av_7 Kapı No: 238	Av_8 Kapı No: 240	Av_20 Kapı No: 94
		
Av_21 Kapı No: 93	Av_22 Kapı No: 15	

Tablo 10. Avcıköy Kırsal Konutlarında Bulunan Ve En Çok Kullanılan Kapı Tiplerinden Örnekler

Ahşap Tek Kanatlı Sundurmali			Ahşap Tek Kanatlı Sundurmasız	
				
Av_7 Kapı No: 238	Av_21 Kapı No: 93	Av_20 Kapı No: 94	Av_1 Kapı No: 98	Av_6 Kapı No: 284
Ahşap Tek Kanatlı Üzeri Camlı	Ahşap Çift Kanatlı	Ahşap Çift Kanatlı Üzeri Camlı	Ahşap Çift Kanatlı Üzeri Sundurmali	
				
Av_13 Kapı No: 261	Av_1 Kapı No: 98	Av_9 Kapı No: 242	Av_8 Kapı No: 240	Av_12 Kapı No: 266
Ahşap Çift Kanatlı Üzeri Camlı Ve Sundurmali				
				
Av_19 Kapı No: 185				

Tablo 11. Avcıköy Kırsal Konutlarında Bulunan ve En Çok Kullanılan Pencere Tiplerine Örnekler.

				
Av-1	Kapı No: 98	Av-2 Kapı No: 236	Av_7 Kapı No: 238	Av_8 Kapı No: 240
				
Av_9 Kapı No: 242	Av_12 Kapı No: 266	Av_17 Kapı No: -	Av_18 Kapı No: 210	Av_22 Kapı No: 15

• *Avcıköy Kırsal Yerleşimi Yüzyüze Görüşme Sonuçları ve Yerinde Tespitler*

06.06.2017 tarihinde Avcıköy’ de köy halkı ile yüz yüze görüşmeler (S. Gülün; İ. Topçu; A. Göbek ; A. Karakuş ; F. Akın; N. Aktürk; H. Erkuş; A. Saraçoğlu; H. Yürek ile kişisel iletişim) yapılmıştır. Bu görüşmelerde Avcıköy’ün tercih edilme sebepleri arasında temiz havası, sakin olması, komşuluk ilişkileri, doğup büyüdüğü yer olması, bahçelere sahip olması gösterilmiştir. En önemli sorunları yol çalışmaları nedeni ile yaşanan zorluklar, doğalgazın olmaması, su kesintileri, sağlık ocağı ve postanesinin olmaması, taşınmalı eğitim ve internetin olmamasıdır. Köyün geçmiş dönemlerde sosyal açıdan gelişmiş olduğu (spor kulübü ve köy odası olması), ilk okul binasının ve öğretmen evinin bulunduğu arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. Günümüzde bulunmayan bu yapılar köyün mevcut durumunu da gözler önüne sermektedir (Resim 11).

Gerek köyün adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarından (Resim 3), gerekse köyde yapılan gözlemlerden köy nüfusunun giderek azaldığını, yaşanan köy nüfusu ile köyde tarımın ve doğal olarak da kırsal konutların geleceğinin tehdit altında olduğu görülebilmektedir. Bir taraftan köyden kente göç gerçeği varken, diğer taraftan köy merkezindeki kırsal konut sahipleri, terk ettikleri konutlarının yanında betonarme konutlar yaptırmaya başlamışlardır (Resim 13). Köy merkezinden uzaklaştıkça betonarme konutlardaki ve kat yüksekliklerindeki artış göze çarpmaktadır (Resim 14).

Resim 13. Köy Merkezinde, Yıkılan Evlerin Yakınında Ya da Yerinde Yapılan Yeni Köy Evleri.

Resim 14. Köy Yakın Çevresinde Yeni Yapılaşma.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Tarih boyunca tarım ve hayvancılık konusunda önemli bir yere sahip olan Avcıköy; günümüzde bu özelliklerini kaybetmiştir. Tarım ve konut ilişkisi üzerinden bakıldığında; Marmara Bölgesinin en kaliteli tütünlerinin yetiştirildiği dönemde köy konutlarının yanında tütün depolamak için yapılan “aynalık” yapıları, farklı amaçlarla kullanılmaya devam etmektedir. Arşiv belgelerinden anlaşıldığı üzere, geçmiş dönemlerde sosyal açıdan gelişmiş olan köyde buna uygun yapılar inşa edilmişken (spor kulübü, öğretmen evi, köy odası) günümüzde hiçbiri mevcut değildir. İşsizlik sorunu, ısınma problemleri, su kesintileri, sağlık ocağı ve köy okulunun olmaması köydeki genç nüfusun göç

etmesine neden olmakta; köy nüfusu giderek yaşlanmaktadır. Ayrıca kırsal konutlar tarımdan giderek uzaklaşan köy halkının ihtiyaçlarını karşılamadığı için terk edilmekte; bitişik parsellerde yeni betonarme konutlar yapılmaktadır. Bunun yanı sıra köyde iki ve daha çok katlı konutlar da tespit edilmiştir.

Yapılan doku karakteristikleri analizlerine göre Avcıköy kırsal yerleşimi 170 konut, 25 ahır bir cami, muhtarlık ve tarım kooperatifi bulunan, Türkiye istatistik kurumu 2016 adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre 241 nüfuslu bir yerleşmedir. Yoğun olarak tek katlı konutlar bulunsa da iki katlı konutlar da köyün konut stoğunun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Kırsal köy konutu özelliğini sürdüren konut sayısı azdır (%25- 43 konut). Avcıköy yerleşim dokusu açısından “ekip- biçme alanlarının içine yerleştirilmiş tek aile ve eklerinden” oluşan yerleşim dokusu özelliklerini sürdürmektedir. Sokakları geniştir.

Yapılan analizlerden ve envanter çalışmalarından da görüldüğü gibi, köyde mimari olarak “tek bir konut tipolojisi”nden bahsedilememektedir (Tablo 5-Tablo11). Yine de genel olarak en çok rastlanılan köy konutlarına göre bir sonuç çıkarılabilmektedir. Kullanılan konutlar yoğun olarak “orta” ve “iyi” durumdadırlar. Ancak yine de kullanılmaya devam etmektedirler. Özgün dokusunu koruyan konutların çoğunluğu sokağa dayalı yerleşime sahip, sokak ile herhangi bir elemanla ayrılmamıştır. Komşu parselde ise bazen taş duvar bazen de herhangi bir sınır elemanı ile ayrılmamış konutlara rastlanmıştır. Yerleşimde en çok karşılaşılan köy konutları “zemin + 1 kat” tan oluşmaktadır. Köy dokusunun önemli bir özelliği olan, bazen ana binaya bitişik, bazen ayrı yerleştirilmiş, “aynalık” denilen tek katlı tütün depoları tütün ekiminin yapılmamasından dolayı “kümes, odunluk, ve/ veya garaj” olarak kullanılmaktadır. En yoğun olarak rastlanılan yapı tekniği ahşap karkas + kerpiç dolgu tekniğidir. Yapı malzemesi ise ahşap + kerpiç tir. Çatı tipleri kırma ve beşik çatıdır. İncelenen konutlarda belirgin cephe özelliklerine rastlanmamıştır. Kullanılan pencere ve kapılar çok çeşitli tiplerdedir (Tablo 10-Tablo 11). Bunun yanı sıra, onarım geçiren konutların kapı ve pencerelerinin özgün doğramalarının giderek değiştirildiği tespit edilmiştir.

Çalışma bir kez daha göstermiştir ki, köy evlerinin ve yaşantısının sürdürülebilirliği, köydeki üretimin ve tarımın sürdürülebilirliğine bağlıdır. Tarım ve hayvancılığın desteklenmesi ve özendirilmesi ile köyden kente göçün azaltılması ve genç nüfusun köyde istihdam edilmesi saklanılabilir. Ayrıca Avcıköy’den Karamürsel’de bulunan 17 yürüyüş parkurundan altısının geçmesi, köyü bir odak noktası haline getirmektedir. Bu açıdan köyün gelinip geçilen değil, kalınıp yaşanılan bir “yer” olması çok önemlidir. Çalışmanın başında da belirtildiği gibi köy koşullarına uygun, alanın sorunlarına özel yasal düzenlemelerin mutlaka çıkarılması gerekmektedir (Eres, 2016). Ancak tüm belirtilen çalışmalarla birlikte, bu çalışmanın Kocaeli’nin bütün ilçelerini kapsayacak şekilde genişletilmesi de önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akın, G., Akın, N. ve Eres, Z. (2003). *Kırsal Mimarlık Envanteri Fiş Örnekleri Ve Kullanım Kılavuzu-TÜBA-TÜKSEK Türkiye Kültür Envanteri Kılavuzu*. İstanbul: TÜBA-TÜKSEK Yayınları, s.53-72.

Avcıköy Köy Muhtarlığı Arşivi (2018).

Avcıköy Köyü, Karamürsel, Kocaeli, Türkiye (2018). <http://bucivar.com/kocaeli/karamursel/avcikoy>. Erişim tarihi: 19.11.2018.

Avcıköy, *Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Şehir Rehberi* (2019), <https://rehber.kocaeli.bel.tr/portal.html>. Erişim tarihi:09.09.2019.

Baçoğlu, A., Ö. (2016). “Muğla –Yerkesik Kırsal Örneğinde Kırsal Mimarinin Geleceğinin Tartışılması”, *Ege Mimarlık*, 9, s.14-19.

Bayram, G. (2012). *Ege’de Kırsal Mimari Araştırmaları (Manisa Kayacık Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Eminağaoğlu, Z. (2004). *Kırsal Yerleşmelerde Dış Mekân Organizasyonu- İlgili Politikalar Ve Değerlendirmeler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Erdoğan, N., Özbayraktar, M. ve Ayyıldız, S. (2011). *Tarihi İzmit Kent Merkezi Geleneksel Konutları*. İstanbul: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür yayınları.
- Eres, Z. (2013). *Türkiye'de Geleneksel Kırsal Mimarinin Korunması: Tarihsel Süreç, Yasal Boyut*. K. K. Eyüpgiller, Z. Eres (Yay. haz.), Mimari ve Kentsel Koruma/ Prof. Dr. Nur Akın'a Armağan (s. 457-469) içinde. İstanbul: YEM Yayın.
- Eres, Z. (2016). *Mimari Ve Arkeolojik Koruma Kültürü Üzerine Yazılar*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Galitekin, A. N. (1998). *Gölcük Örcün Köyü ve Baba Sultan Zaviyesi*. Kocaeli: Gölcük Belediyesi Kültür Yayınları No: 1.
- İller Bankası (1970). *İzmit analitik etüdüleri*. İmar Planlama ve Yapı Daire Reisliği Şehircilik İşleri Müdürlüğü. Ankara: Harita Genel Müdürlüğü Matbaası.
- Kahvecioğlu, H. (2002). *Traditional Environments And Rapid Change: Case Of Örcün And Saraylı*. H. Turgut and P. Kellett (Ed.), Second International Symposium, IAPS CSBE Network, Traditional Environments in A New Millenium, Defining Principles and Professional Practice (s. 195-199) İçinde. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi.
- Kahvecioğlu, H. (2009). "Zamana direnen yerleşimler: Saraylı ve Örcün", KMİM. TMMOB Mimarlar Odası Kocaeli Şubesi Mimarlık Dergisi, (4), s. 18-22.
- Karamürsel Avcı Köyü (2015, 26 Nisan). Avcıköy, Karamürsel- Türkiye [Facebook durum güncellemesi], <https://tr-tr.facebook.com/karamurselavcikoyu/posts/10150573050794999>. Erişim tarihi: 19.11.2018.
- Karamürsel Belediyesi (2015 -2019 Stratejik Planı: 16). www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/aOH0y+STRATEJIK_PLAN_SON.pdf. Erişim tarihi: 19.11.2018.
- Karamürsel Haritası Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Arşivi (2018).
- Kaya, M. ve Gecili, D. (2016). *19. Yı Karamürsel Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu: Temettuat Defterleri Örneği*. Uluslararası Karamürsel Alp ve Tarihi Sempozyumu içinde (s. 603- 654). Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 35.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kocaeli Doğa Yürüyüş Parkurları* (2008). Ö. Polat ve A. Yeşildağ (Ed.). İstanbul: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları 1.
- Köksal, G. (2013). *Gölcük Mimari Miras. İzmit: Gölcük Belediyesi, Gölcük Vizyon 2023 Kültür Vizyon Serisi*.
- Ondört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnemelerde değişiklik yapılmasına dair kanun (2012, 12 Kasım). <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.doc>. Erişim tarihi: 19.11.2018.
- Özdemir, E. (2012). *Kaptan-ı Derya Karamürsel*. İstanbul: Zinde Yayınevi.
- Sergün, Ü. (1986). *Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları N. 3370.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018). *Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>. Erişim tarihi: 19.11.2018.
- Urry, J. (2015). *Mekanları Tüketmek* (2. Baskı). (R. G. Ögdül, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Usanmaz, B. (2007). *Gölcük-Saraylı Köyü Sit Koruma Projesi: Fiziksel Düzenleme İçin Ön Koşul ve İlkelerinin Araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı, İstanbul.

Yılmaz, M. (2015). “*Türkiye’de Kırsal Nüfusun Değişimi ve İllere Göre Dağılımı (1980-2012)*”, Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi, (33), s.161-187, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/issue/archive>. Erişim tarihi: 19.11.2018.